

Avslutningen på Malingsbo herrgård hade fokus på arkitekturhistoria och byggnadsvård.

Välkommen till Dalaingenjör!

Under läsåret 22/23 träffas ett 50-tal ungdomar under åtta lov-dagar för att delta i studiebesök, workshops och andra intressanta aktiviteter. Temat för Dalaingenjör 22/23 är *Arkitektur och hållbart byggnande*. Oavsett om du är deltagare, förälder eller samverkanspartner kan du under året följa alla aktiviteter i de nyhetsbrev som vi löpande skickar ut. Glöm inte att du även kan följa projektet i sociala medier.

Avslutning med knott, bad och byggnadsvård på Malingsbo Herrgård

Tiden går och vi med den, ett gammalt talesätt som gör sig påmint under våra avslutande dagar med Dalaingenjör på temat *Arkitektur och hållbart byggnande*. Det har alltså redan gått ett år sedan vi träffade ungdomarna för första gången vid Naturrum i Siljansnäs, och ganska precis på dagen är vi återsamlade på Malingsbo Herrgård för att avsluta ett fullmatat år med givande aktiviteter under både sommarlov, höstlov och sportlov.

TACK
FÖR ETT
FANTASTISKT
ROLIGT ÅR!

Nästa läsår med Dalaingenjör drar igång 16–17/8.

Med abonnerad buss från Falun via Borlänge tog vi sikte på Malingsbo i det vackra sommarvädret. Under de två sista aktivitetsdagarna skulle vi nämligen delta i det byggnadsvårdsläger som Svenska byggnadsvårdsföreningen arrangerade på Malingsbo herrgård.

Vår chaufför Ulf körde även bussen under vår inspirationsresa till Västerås och Stockholm i augusti, så vi är ett bekant gäng där alla känner alla. Vägen från Ludvika till Malingsbo slingar sig likt en serpentinväg genom skog och små byar, med sommargrönska, hästar i hagen och en strålande sol. Dagen ger verkligen en känsla av skolavslutning!

Äntligen framme!

Det är många månaders planering som ligger bakom vår avslutning, så när vi får syn på skylten Malingsbo känns det lite extra fint. Vi svänger in på en liten grusväg och bakom en kurva uppenbarar sig den ståtliga herrgården.

Bussdörren öppnas och vi möts av ljuden av hammare, såg och fötter i gruset. Det är full fart på gården eftersom byggnadsvårdslägret är inne på sin tredje dag. Fastighetsägaren Lotta Von Scheele hälsar oss välkomna, vi packar ur bussen och sätter oss i trädgården för att njuta av lite fika i solen, dock får vi slåss med all den knott som härjade. Lotta hade varnat oss för att det kunde vara mycket knott och mygg, men aldrig hade vi väl trott att det skulle bli en sådan kamp!

Uppfördes tidigt 1700-tal

Efter fiket mötte vi upp Lotta igen för att få en presentation av gården och dess historia. Malingsbo herrgård är ett välbevarat exempel på sin tids herrgårdsarkitektur, och vittnar om det bergsbruk som präglat orten. Bruket bildades på 1640-talet och hade sin storhetstid

Under lägret som Svenska byggnadsvårdsföreningen arrangerade renoverades bland annat herrgårdsflyglarnas fina farstukvistar. De är i stora delar original från 1745.

under 1700-talet. Den nuvarande herrgårdsbyggnaden med flyglar och kapell uppfördes tidigt 1700-tal. Herrgården byggnadsminnesförklarades 1935 och är idag ett av besöksmålen i Ekomuseum Bergslagen.

Lotta avslutar sin visning på gårdsplanen där vi tillsammans tittar på olika detaljer som är typiska för en karolinergård.

Lotta Von Scheele äger Malingsbo herrgård tillsammans med sin sambo Leif Hernborg. De agerade både värdar, guider och handledare i det praktiska arbetet. Tack för att ni tog emot oss!

Kornskruven – unik byggnad för tork och magasin för säd

Efter den mycket intressanta genomgången tar vi en kort promenad längs den tidigare landsvägen, som passerade precis nedanför gårdens byggnader, för att titta närmare på gårdens kanske häftigaste byggnad. Kornskruven är uppförd 1848–1849 och är en av få så välbevarade i Sverige. Kornskruven fungerade som tork och magasin för säd ända fram till 1960-talet.

De 228 gluggarna i fasaden skapar god ventilation samtidigt som de ger exteriören sitt karaktäristiska uttryck. De silos som finns i byggnaden är inte tömda, utan all säd som fanns kvar vid nedläggningen finns fortfarande kvar i magasinet. Spännande att säden i framtiden kanske kan fungera som en genpool, eftersom många av de varianter av säd som används idag inte besitter samma egenskaper som tidigare arter.

Intill den gamla landsvägen ligger kornskruven, som anses vara landets vackraste spannmålsmagasin. Väggarna är gjutna av slaggstensskrot och inne i byggnaden går det att hitta både historiskt klotter och texter som ger en bild av livet från förr.

Dalaingenjörerna fick jobba med att restaurera herrgårdens entré. Leif Hernborg visar hur huvudbyggnadens räcke ska slipas och svärtas. Även trappen och soluret på gårdsplanen fick ett rejält lyft med hjälp av deltagarnas insatser.

Byggnadsvård i praktiken

Efter en god lunch var det dags för praktiskt byggnadsvårdsarbete. Dalaingenjörerna får till uppdrag att restaurera entrén till herrgårdens byggnaden med tillhörande räcke i järn samt fräscha upp fundamentet till det gamla soluret. Det ska skrapas och borstas bort färg från både foder, panel och solur, sen ska de båda järnräckena slipas och svärtas ner. Vi varvar arbete med vatten, resorb och salta chips. Ungdomarna jobbade fantastiskt bra trots stekande sol och knott!

Svalkande bad efter hett dagsverke

Omröring kl. 17.00 avslutas arbetet för dagen och det gavs tid för ett snabbt dopp i den närliggande sjön. En skön skogspromenad blev det innan vi kom fram till sjön där vi plaskade runt och hoppades på att inte gammalgäddan skulle se våra sprattlande tår och ben i vattnet. Trötta, nybadade och glada blev det äntligen dags för middag i trevligt sällskap med de övriga deltagarna på byggnadsvårdslägret, en god gryta serverades också. Vad mer kan man önska?

Rävjägarn på besök

Gustav Bergström anslöt också under dagen. Gustav är generalsekreterare för den ideella föreningen Renoveringsraseriet (www.renoveringsraseriet.se) och även känd som *Rävjägarn*, med populära konton på både Instagram och Facebook. Gustav blev 2022 utsedd till Årets miljösvensk av tidskriften Focus och 2017 fick han utmärkelsen Årets byggnadsvårdare av Svenska Byggnadsvårdsföreningen.

Föreläsning om arkitekturhistoria och varsam renovering

Efter middagen föreläste Gustav om svensk arkitekturhistoria för Dalaingenjörerna och deltagarna vid byggnadsvårdslägret. Under föreläsningen fick deltagarna en genomgång av svensk arkitekturhistoria från slutet av 1800-talet fram till våra dagar. Gustav pratade även om vikten av att underhålla våra befintliga byggnader och renovera dem varsamt, i stället för att ersätta till exempel portar, fönster och kök med nyttillverkade detaljer av sämre kvalitet och material som är svåra att underhålla. Detta är frågor som Renoveringsraseriet jobbar med att uppmärksamma och sprida.

Efter föreläsningen kunde vi njuta av en vacker sommarkväll med fria aktiviteter. Några av deltagarna spelade sällskapsspel eller badminton, medan andra tog en promenad ner till ån för att spana efter bäver, fotografera och bara njuta av sommarkvällen.

Under denna träff blev det även camping-liv – fast inomhus. Vi spred ut oss i herrgårds-byggnaden och lade oss till rätta på luft-madrass eller liggunderlag. Några av oss lyckades välja ett rum utan morgonsol eller med bra mörkläggningsgardiner, medan några hade mindre tur. Lite kul kuriosa är att vi inledningsvis faktiskt planerade att övernattna i tält på gården, men med facit i hand så blev det väldigt bra att sova inomhus för att fly knotten. Tur att Lotta ärligt nog varnade oss för de ettriga flygfäna.

Målning och slutfinish

Torsdag morgon serverades frukost kl. 08.00 i köksflygeln intill herrgården. Gott med nybakt bröd och kaffe! Efter frukost gjorde vi en sista kraftansträngning för att färdigställa det vi påbörjat. Nu hade vi bara det roliga kvar – målning och slutfinish! Järnräcket målades med en blandning av spissvärta och linolja. Trappen målades med linoljefärg och egenkokad röd slämfärg. Soluret fick sig en strykning av skyddande järnmönja.

Utbyte med Dalarnas Arkitekturråd

Förutom att färdigställa entrén väntade vi också på besök av representanter från Dalarnas Arkitekturråd. Arkitekturrådet

består av representanter från Länsstyrelsen Dalarna, Region Dalarna, Byggdialog Dalarna, Högskolan Dalarna, Svensk Form Dalarna, Dalarnas museum och Dalarnas samtliga kommuner. Dessutom ingår ett antal adjungerade personer. Arkitekturrådet fungerar som ett forum där de jobbar med frågor som rör arkitektur, gestaltning, form och design i den bebyggda miljön.

Dalaingenjörerna presenterade arbetet de genomfört på gården innan vi alla tog plats i stora salen. Där berättade Emelie Lilja (Region Dalarnas enhet Bild och form) och Kia Visén (kommunarkitekt i Gagnefs kommun) om vägen till sina nuvarande arbeten med arkitektur i olika former. Att studierna och arbetslivet kan vara en slingrig resa är inget man behöver vara orolig för. Det finns många olika sätt att hitta det där jobbet som man kanske inte ens visste att det fanns!

Efter gemensam lunch lämnar vi vännerna på herrgården och Dalarnas Arkitekturråd. Chauffören Ulf såg till att vi alla tog plats i bussen, annars hade vi nog dröjt oss kvar hela eftermiddagen, för det fanns så mycket spännande att prata om med alla intressanta människor som befann sig på gården samtidigt. Vilket gäng alltså!

Lagom till att Dalaingenjörerna avslutat sitt arbete fick vi besök av Dalarnas Arkitekturråd. Deltagarna berättade om de olika momenten de jobbat med och i gengäld berättade Emelie Lilja och Kia Visén om sina yrken, och den slingriga vägen dit.

Hela gänget som vistades på Malingsbo herrgård 14–15/6: Dalaingenjörer, deltagare och handledare på byggnadsvårds-läget samt representanter från Renoveringsraseriet, Dalarnas Arkitekturråd och Svenska byggnadsvårdsföreningen.

I Ferdinand Bobergs fotspår

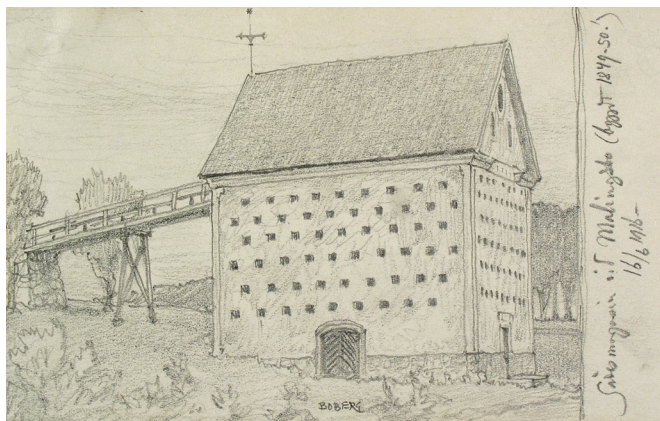
På ett sätt känns det som att vi gått varvet runt nu, i och med avslutningen på Malingsbo herrgård. De äldsta byggnaderna vi bekantat oss med har nämligen även inspirerat den kände arkitekten Ferdiand Boberg (1860–1946), vars byggnadsverk vi stött på både i Stockholm (Gasklockorna i Norra Djurgårdsstaden) och Falun (Centralpalatset).

Ferdinand Boberg såg den gamla svenska kulturbebyggelsen hotas av industrialisering och modernisering, och lyckades ordna finansiering för att under åren 1915–1924 kunna teckna av äldre bebyggelse i städer och på landsbygden runt hela Sverige. 16 juni 1916 – nästan exakt 107 år före vårt besök – tecknade Ferdiand Boberg bilderna på herrgården och kornskruven vi ser här intill.

Många intryck under ett roligt år

Wow! Vilken tid vi haft med Dalaingenjör! Vi kan summera ett spännande och innehållsrikt år med engagerade samtal, möten, föreläsningar och roliga aktiviteter på temat *Arkitektur och hållbart byggande*. Vi hoppas att vi kunnat inspirera er deltagare genom att visa upp en spännande bransch med både utmaningar och möjligheter. Ta hand om er, lycka till och ha en fin sommar!

Hälsar Amanda och Micke på 2047 Science Center

Teckningarna av Ferdinand Boberg som tillhör Nordiska museets arkiv är tillgängliga via Digitalt Museum.

Ett stort tack till alla som engagerat sig i Dalaingenjör under året!

De företag och organisationer som engagerat sig i Dalaingenjör har bidragit till att deltagarna fått en god inblick i de processer och moment som kan rymmas inom yrkesområdet. Under temaåret *Arkitektur och hållbart byggande* har bland andra representanter/funktioner från följande aktörer deltagit:

AgnasArk Arkitekter

Föredrag om projektet utsiktstorn Naturum, Siljansnäs.

Mondo arkitekter Dalarna

Föreläsning "Vad är arkitektur, workshop platsanalys, studiebesök kontor, visning av prisbelönta Villa Zero.

Länsstyrelsen Dalarna

Föredrag om projektet utsiktstorn Naturum Siljansnäs.

ETC-husen, Västerås

Föreläsning och visning/studiebesök.

ArkDes

Skolprogram *Stadens utveckling och framtid* samt workshop *Street Moves* kopplat till Gylle skola i Borlänge.

Stockholm Stad

Guidning statsutvecklingsprojekt
Norra Djurgårdsstaden.

Borlänge kommun

Workshop platsanalys med stadsarkitekten.

Ljungbergsfonden

Visning av STORAs gamla huvudkontor.

Falu kommun

Föredrag/visning projekt nytt badhus i Falun.

Liljewall arkitekter

Föredrag/visning projekt nytt badhus i Falun.

Falu rödfärg

Studiebesök, workshop koka slamfärg.

Falu Gruva

Guidning

Högskolan Dalarna

Workshops i Revit, samhällsplanering, tillgänglighet och flexibla småhus.

Fiskarhedenvillan

Studiebesök kontor och visning av Villa Zero.

Hushagen Fastigheter AB

Workshop tillgänglighet.

Mälingsbo herrgård

Guidning av byggnadsminne, praktisk byggnadsvård.

Svenska byggnadsvårdsföreningen

Praktisk byggnadsvård.

Renoveringsraseriet

Föreläsning.

Dalarnas Arkitekturråd

Presentation och föreläsning.

Följ Dalaingenjör i sociala medier även nästa läsår!

I augusti 2023 startar nästa år med Dalaingenjör. Då blir temat *Framtidens energi*. Precis som tidigare kan alla intresserade följa Dalaingenjör i våra sociala medier. I händelsearkivet på Instagram finns även alla Stories från tidigare aktivitetsdagar sparade.

@2047_science_center
#2047sciencecenter

@2047ScienceCenter
#2047sciencecenter